

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. III. Sacramenta veteris Legis (exceptâ forsan Circumcisione & alio remedio peccati originalis) solùm analogicé conveniunt cum nostris in ratione Sacramenti. Equidem quodam sensu propriè sunt ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

Disputant hęc plerique, utrũ Sacramenta veteris Legis univocè conveniant cum nostris; adeoque sint propriè dicta Sacramenta? Quæstio parũ utilis & idcirco breviter dico.

CONCLUSIO III.

Sacramenta veteris Legis (exceptã forsan Circumcisione & alio remedio peccati originalis) solũ analogicè conveniunt cum nostris in ratione Sacramenti. Equidem quodam sensu propriè sunt Sacramenta.

18.

DE Circumcisione & alio remedio peccati originalis ex professo sectione sequenti. Modò quod attinet reliqua Sacramenta veteris Legis, probatur prima pars conclusionis; quia essentialis ratio Sacramenti est significatio & efficientia alicujus sanctitatis; atqui sanctitas, quam effecerunt Sacramenta vetera & quam nostra efficiunt, analogicè conveniunt in ratione sanctitatis: ergo &c.

Probatur
prima pars
conclusionis.

Minor patet; quæ enim potest esse univoca convenientia inter sanctitatem veram & spiritualem, quã Deo grati sumus & filij ejus efficiuntur, & sanctitatem legalem seu ceremoniam, quæ non est nisi umbra veræ sanctitatis & consistit in munditia quadam corporali, aut remotione quarundam legalium irregularitatum?

Conceptus
univocus &
communis
à Lugone
abstractus.

Dices cum Lugone suprã n. 47. Quamvis sanctitas dicatur analogicè de sanctitate gratiæ habitualis & sanctitate legali; possumus tamen ab utriusque Sacramentis abstrahere conceptum univocum & communem; quem quidem non explicemus per nomen sanctitatis, sed per nomen consecrationis, aut dedicationis & conjunctionis peculiaris cum Deo; ita ut esse Sacramentum sit ceremonia sacra in suo usu consecrans, dedicans, conjungens subjectum peculiariter cum Deo.

Dissolvitur,
primò.
Dicastillo.

Sed contra primò: Gratis assumit (inquit Joannes de Dicastillo Tract. 1. de Sacramentis disp. 1. n. 26.) unam vocem esse analogam & alteram univocam; quod non probat, nec probare poterit. Nam sicut agnoscit solam analogiam in ratione sanctitatis, ita debuisset eandem agnoscere in ratione consecrationis, vel ostendere cur consecratio sit univoca, potius quàm sanctitas.

Respondeo secundò plura fuisse Sacramenta in veteri Legge, per quæ homo specialiter non consecratur Deo, sed solũ mundabatur ab aliquibus immunditijs legalibus. Quæ certè mundatio, imò & omnis consecratio illius legis solũ erat ens aliquod morale; cùm tamen sanctitas & consecratio, quæ est effectus proprius Sacramentorum novæ Legis, sit qualitas aliqua physica & permanens. Quæ autem univocatio inter ens physicum & morale?

Secundò.

Venio ad probationem Majoris, quæ plana est ex definitionibus Sacramenti suprã assignatis. Enimverò Sacramenta debent aliquo modo pertinere ad eos, quorum Sacramenta sunt; & proinde Sacramenta vetera non integrè absoluebantur (quidquid aliqui contradicant) per significationem gratiæ, quæ nobis filijs novæ Legis reposita erat, sed in eorum essentia involvebatur efficientia alicujus sanctitatis pertinentis ad carnalem Israël.

19.

In essentia
Sacramen-
torum vete-
ris Legis in-
volvebatur
efficientia
alicujus san-
ctitatis.

Dices: Efficientia alicujus sanctitatis non habet se nisi materialiter ad rationem Sacramenti; interim formale Sacramenti videtur consistere in ratione signi tantum; atqui Sacramentum in genere non significat determinatè gratiam sanctificantem præsentem vel futuram, sed solũ dicit rationem signi gratiæ in confuso, quæ utique participatur æqualiter ab antiquis Sacramentis juxta ac novis: ergo &c.

Quòd for-
male Sacra-
menti con-
sistat in sola
ratione si-
gni.

Respondeo negando Majorem. Etenim cur magis ratio signi, quàm ratio causæ erit essentialis, cùm utraque in omni Sacramento reperitur sine mutua subordinatione? Nam potest aliquid esse signum gratiæ, & non causa, ut patet in exemplis primã conclusione allegatis; & similiter potest aliquid esse causa gratiæ, & non signum, ut liquiddò constat ex actibus inter-
nis, contritione v. g. vel amore Dei super omnia, qui verè causant gratiam & tamen eam non significant, saltem hominibus, qui eos non cognoscunt.

Improbatur.

Adde; quòd si verum est, quod docet Regius ad quæst. 60. art. 4. dub. 2. n. 20. Sacramenta veteris Legis significasse justificationem tantum mediatè, quatenus scilicet significabant proximè mundationem legalem, hæc verò præfigurabat seu significabat gratiam justificantem, liquet profectò non propriè significasse sanctificationem veram, & sic non convenisse in communi ratione Sacramenti, quæ in objectione dicebatur (sed falsò) consistere in significatione gratiæ sanctificantis.

Si verum est
Sacramenta
veteris Le-
gis tantum
mediatè si-
gnificasse
justificatio-
nem; non
propriè si-
gnificavere
sanctifica-
tionem ve-
ram;
Regius.

Probatur consequentia assumpti; quia licet

licet

Sect. 1. De essentia Sacramenti. Conclus. 3. 13

licet homo pictus significet seu representet hominem vivum; hæc tamen vox *homo pictus*, non proprie dicitur significare hominem vivum, quamvis eum representet mediante picturâ.

Nec obstat, quod objicit idem Auctor n. 28. quod imago imaginis sit univoce imago cum imagine prototypi, si quis v. g. depingat imaginem Romanam, quam pinxit S. Lucas: nam ratio diversitatis est manifesta, quod imago imaginis non solum imaginem, sed etiam ipsum prototypum immediate representet.

Sic ergo probatâ Majori & Minori principalis argumenti, quid restat nisi ut consequentia sit evidens? Quippe efficientia eandem foritur analogiam, quam sanctitas, cujus est efficientia; nam ipsam sanctitatem essentialiter in suo conceptu in obliquo involvit; adeoque analogia ejus essentialem conceptum ipsius efficientiæ ingreditur.

Dices: Licet risus plantæ & risus hominis conveniant analogicè in ratione risus; equidem vita, quæ est causa utriusque, univoce dicitur de vita hominis & vita plantæ. Et similiter quàmvis canis terrestris & canis marinus sint analogicè canis, Deus tamen univoce dicitur creator respectu eorum; ergo non obstante quod effectus inter se solum analogicè conveniant in sua entitate; possunt nihilominus univoce convenire in ratione effectus: & sic Sacramenti efficacia potest esse univoce respectu sanctitatis legalis & sanctificantis, quàmvis hæc non sint nisi analogicè sanctitas. Quod maximè verum est in nostra sententia, quæ docebitur tam nova, quàm vetera Sacramenta solum causas: gratiam moraliter, adeoque eodem modo; & sic hi effectus conveniunt univoce in modo quo causantur, ac proinde in ratione effectus.

Confirmatur: quàmvis actio, quæ pro termino habet substantiam, & actio, quæ pro termino habet qualitatem, non habeant terminos univoce inter se convenientes; non rectè inde inferes, actiones inter se univoce non convenire. Idem argumentum fieri potest in relationibus ad terminos genere diverso; idem etiam in scientijs ad objecta genere diversa. Ergo pari ratione ex eo, quod sanctitas significata & collata per Sacramenta veteris legis non conveniat univoce cum sanctitate Sacramentorum novæ legis, non rectè argumentamur non posse in ratione signi & causæ moralis univoce convenire.

Respondeo: si argumenta ista aliquid concludant, ad summum convincere, quod

sanctitas legalis & nostra conveniant univoce in ratione effectus ut sic; & ita Sacramenta vetera & nova convenire univoce in ratione signi & causæ ut sic, quod libenter admittimus; sed negamus propterea univoce convenire in ratione signi & causæ gratiæ; per quam tamen formaliter & essentialiter constituitur Sacramentum; consequenter negamus convenire univoce in ratione Sacramenti.

Dixi ad summum convincere &c. quia revera nec hoc convincunt; nam ratio diversitatis est, quod effectus qui in argumentis allegantur sint entia quædam physica (substantiæ, vel accidentia, nihil refert) adeoque univocata vocis ens secundum Doctorem Subtilem 1. dist. 3. q. 3. n. 9. inter quæ proinde facilè intelligitur convenientia in modo quo causantur: at sanctitas novæ legis est ens physicum; antiquæ verò morale solum, inter quæ sicut univocatio nequit intelligi, sic nec in productionibus eorum.

Nec obstat, quod utraque sanctitas solum moraliter produci dicatur à Sacramenti: siquidem antiqua sicut physice non est, sic nec physice ullo modo produci potest; nova verò & physice est & physica actione producitur; quàmvis hæc actio solum moraliter imputetur Sacramento.

In forma itaque ad primum argumentum, quod est Regij, Respondeo, risum hominis & plantæ, item canem terrestrum & marinum convenire univoce in ratione effectus ut sic; sed non in ratione effectus risus, vel effectus canis, & sic nec vitam esse univoce causam risus, nec Deum creatorem canis respectu prædictorum, licet sint univoce causa ut sic. Sicut etiam videns hominem ridentem & videns pratum ridens conveniant univoce in ratione videntis, non tamen in ratione videntis risum; ut nec ipse risus uterque convenit.

Ad secundum argumentum, quod est Dicastillonis, pater responsio ex dictis: quid enim miramur quod actiones illa genere distinctæ univoce conveniant inter se in ratione actionis ut sic, cum etiam substantia & accidens, quæ genere distinguuntur, conveniant in ratione entis ut sic? Imo licet ens æquivocè vel analogicè diceretur de substantia & accidente, adhuc actio ut sic univoce prædicaretur de istis actionibus; quia utraque est accidens reale & physicum.

Idem dicito de relationibus & scientijs, quæ quidem genere inter se distinguuntur, univoce tamen conveniunt in ratione relationis & scientiæ ut sic. Quippe relatio

glent vox, hanc picturam, non proprie significat hominem vivum.

Nec satisficit Re-

20.

hinc patet evidentia consequentia.

Objectioni, quæ varia analogicè solum convenientia in uno, in aliis conveniant univoce.

de ad summum sequeretur, quod utraque sanctitas univoce conveniat in ratione effectus ut sic.

Respondeatur secundum;

Scimus.

Nec obstat moralis gratiæ productio.

Respondeo in forma ad argumentum Regij.

Solvitur etiam argumentum Dicastillonis.

21. Satisficit primò quia in-

non est aliud, quam realis & physica habitudo unius ad alterum, scientia autem cognitio certa & evidens, acquisita per discursum ex causa proxima & adaequata. Et dubitare aliquis potest, quin habitudo univocè dividatur in paternitatem, similitudinem &c. cognitio in cognitionem substantiæ, accidentis &c. sicut substantia dividitur univocè in corpoream & incorpoream, animal in hominem & brutum?

Quia Sacramentum non dicit rationem causæ ut sic, sed essentialiter est signum & causa gratiæ. Sicut ergo ipsa gratia nullatenus est univoca respectu gratiæ sanctificantis & gratiæ legalis; ita neque Sacramentum ut sic univocè dividitur in Sacramentum novum & antiquum.

Hæc itaque Sacramenta se habent, sicut homo verus & homo pictus.

22.

Vetera itamen Sacramenta propriè ita vocantur, eo quod sanctitas umbratica conveniens

Porro Sacramentum non dicit rationem causæ ut sic, sed essentialiter est signum & causa gratiæ. Sicut ergo ipsa gratia nullatenus est univoca respectu gratiæ sanctificantis & gratiæ legalis; ita neque Sacramentum ut sic univocè dividitur in Sacramentum novum & antiquum.

Enimvero hæc Sacramenta non se habent sicut Deus & creatura, substantia & accidens; sed potius sicut risus hominis & risus plantæ, pes hominis & pes montis, homo verus & homo pictus: sanctitas quippe legalis solum erat figura & umbra veræ sanctitatis.

Equidem (& hæc fit probatio secundæ partis conclusionis) quoniam illa sanctitas umbratica erat conveniens & solum debita illi statui; idcirco Sacramenta veteris legis absque ulla metaphora vel improprietate sermonis, sine addito simpliciter vocantur Sacramenta tum ab Eugenio IV. in Con-

cil. Florent. tum ab alijs Patribus ac Concilijs.

Prout etiam juramentum, mysterium, sicut quodlibet signum rei sacræ & omnia alia, pro quibus aliquando à Scriptoribus tum profanis tum Ecclesiasticis vox Sacramentum usurpatur, absque improprietate sermonis, simpliciter & sine addito Sacramenta dicuntur; quis tamen propterea dixerit illa omnia univocè convenire in ratione Sacramenti, in ratione signi & in ratione gratiæ?

Cæterum quoties ejusdem vocis plura sunt significata univocè inter se non convenientia, unum principalius, alterum minus principale, dicunt communiter Philosophi ejusmodi appellationem alteri significato non propriè convenire, non quod velint aliquam subesse grammaticalem sermonis improprietatem; sed quod eam significationem vocent propriam & veram, quæ dignior est. Atque ita impræsentiarum dici possit solum Sacramentum novæ legis propriè & verè dici Sacramentum, quia significatum principalius & dignius.

Pergis contendere de voce? Non ago pugnaciter, voca ly Sacramentum univocum, æquivocum, analogum, parum curo, dummodò in re consentias.

Queris, quis sit hujus rei institutor? Pro responsione erit

& solum illi statui debita fuerit

Sicut & quodlibet signum rei sacræ Sacramentum dicitur.

Nec obstat communis Philosophorum locutio.

SECTIO SECUNDA.

De Sacramentorum Institutione.

1. Sacramenta tam nova, quam vetera fuerunt signa ad placitum. Secus.

SUPPONO ex communi sententia omnia Sacramenta tam vetera, quam nova, fuisse signa ad placitum instituta; nec ex natura sua habere quod practicè significant gratiam: nam (ut bene Doctor Subtilis 4. dist. 1. q. 3. n. 3.) Tale signum (scilicet efficax gratiæ) non potest esse aliquid sensibile significans naturaliter, quia nullum sensibile habet efficaciam naturalem ad effectum invisibilem. Intellige defectò. An autem repugnet tale sensibile, quis nobis edisseret? difficulter repugnantiam ostendes.

Obijciat Augustinus.

Porro contra communem sententiam opponi solet locus D. Aug. Epistola 23. ad Bonifacium, ibi: Si enim Sacramenta quamdam similitudinem earum rerum, quarum Sacramenta sunt, non haberent, omnino Sacramenta non essent; atqui omnis similitudo naturaliter representat rem, cujus est similitudo; ergo &c.

Respondeo primò D. Aug. per similitudinem non aliud intendere, quam quòd omnia Sacramenta necessariò habeant vim representandi seu significandi, sive vis illa seu similitudo sit physica, sive moralis: ut autem aliqua similitudo naturaliter representet, debet esse physica & perfecta. Ablutio quidem corporis in Baptismo v. g. est quædam physica similitudo abluitionis animæ à peccatis, sed nimis imperfecta: unde etiam non representat ijs, qui Christianâ religione imbuti non sunt. Et sanè non video quam majorem proportionem habeat contractus Matrimonij ad significantam gratiam, quam reliqui contractus humani; nam materia ejus & forma ex se indicant merum contractum humanum.

Meliùs ergo responderetur Aug. loco citato non loqui de similitudine inter signa Sacramentalia & effectus illorum, sed comparare Sacramentum ut Sacramentum est,

sed responderetur primò solum intendere quòd Sacramenta necessariò habeant vim representandi, sive physicam, sive moralem.

2. Responderetur secundò, Augustinum comparare Sacramentum est, sacramentum